C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Dosarul nr.4r-788/2024 Instanţa de fond: Judecătoria Edineț

sediul Briceni

Judecător: A.Cazacicov

D E C I Z I E
ÎN NUMELE LEGII

30 octombrie anul 2024 municipiul Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi

Având în componenţa sa:
Preşedintele şedinţei de judecată Rotaru Ala
Judecătorii: Burdeniuc Ruslana, Pușca Dumitru

A judecat în ordine de recurs recursul declarat de către avocatul Stegărescu Ion în interesele lui Fulga Mihail – reprezentantul lui Buga Alexandr împotriva hotărârii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 15.07.2024 în cauza contravenţională în baza art.179 Cod Contravențional al RM în privința lui

Andronic Cornel,
IDNP *****, născut la *****, domiciliat *****

După expunerea esenţei cauzei de către judecătorul-raportor, ţinând cont de argumentele invocate în recurs în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal al Curții de Apel Bălți

C O N S T A T Ă :

Prin hotărârea Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 15.07.2024 a fost declarat, din oficiu, nul procesul-verbal cu privire la contravenţii din 01.04.2024, încheiat de către agentul constatator al Primăriei satului Corjeuţi raionul Briceni, Andronic Victor întocmit în privinţa lui Andronic Cornel, pe semnele calificative ale componenţei de contravenţie prevăzute de art.179 Cod contravenţional. S-a încetat procesul contravenţional intentat la 01.04.2024, în privinţa lui Andronic Cornel, în baza art. 179 Cod contravenţional.

Hotărârea în cauză a fost contestată cu recurs de către avocatul Stegărescu Ion în interesele lui Fulga Mihail – reprezentantul lui Buga Alexandr, cu invocarea dezacordului cu hotărârea instanţei, din următoarelor considerente:

-Hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluţia ori motivarea soluţiei contrazice dispozitivul hotărîrii, care prin urmare, hotărîrile judecătorească contravenţională pot fi atacate cu recurs, pentru a se repara erorile de drept, potrivit art.466 Cod contravenţional al Republicii Moldova

-Or, reieşind din materialele cauzei şi din cele relatate în motivarea soluţiei, rezultă că, la examinarea cauzei contravenţionale, judecătorul nu a examinat obiectiv sub toate aspectele vinovăţia imputată contravenetului, or, mai bine zis în cauza contravenţională a examinat doar ilegalităţile agentului constatator. Pe cînd, neexecutarea asupra unei cerinţe, se egalizează cu faptul că părţile nu au fost auzite. în conformitate cu prevederile art.6 al Convenţiei pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale din 04.11.1950 (CEDO), orce persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil a cauzei sale, de către o instanţă independentă şi imparţială, instituită de lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor şi obligaţiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzaţii în materie penală întreptate împotriva sa.

-Dreptul la apărare constă în totalitatea prerogativelor, facultăţilor şi posibilităţilor de care, potrivit legii, dispun justiţiabilii pentru a-şi apăra interesele.

-Or, acest drept este prevăzut expres, nu doar prin prizma art.26 din Constituţia RM, cît şi prin prizma art.6 din Convenţie.

-Prin urmare, principiul respectiv, raportat la rigorile Convenţiei şi la jurisprudenţa CEDO, prevede în mod adecvat garanţiile participanţilor la proces, la un proces echitabil.

-Or, potrivit art.2 din Cod contravenţional, scopul legii contravenţionale constă în apărarea drepturilor şi libertăţilor legitime ale persoanei, apărarea proprietăţii, ordinii publice, a altor valori ocrotite de lege, în soluţionarea cauzelor contravenţionale, precum şi în prevenirea săvîrşirii de noi contravenţii - și nu vice-versa.

-Potrivit art.7 din Codul de procedură penală, „Procesul penal/contravenţional se desfăşoară în strictă conformitate cu principiile şi normele unanim recunoscute ale dreptului internaţional, cu tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte, cu prevederile Constituţiei Republicii Moldova și ale prezentului cod”. Or, în orice societate democratică, protecţia persoanei este una din atribuţile de bază ale statului, în conformitate cu prevederile art.20 a Constituţiei Republicii Moldova, prin care se şi prevede că „Orice persoană are dreptul la satisfacţie efectivă din partea instanţilor judecătoreşti atunci când drepturile, libertăţile şi interesele acesteia au fost violate” - și nu vice-versa.

-Pe cînd, în cazul nostru, a fost auzit doar contravenientul nu şi victima, căruia nici nu s-a mai încercat săi satisfactă efectiv din partea instanţei de judecată atunci când drepturile, libertăţile şi interesele acesteia au fost violate. Or, mai bine zis, nici nu s-a încercat să se constatate şi să elucideze cele comunicate de victimă.

-În sensul dat, în conformitate cu prevederle art.467 alin.1) şi 2) al Codului contravenţional, hotărîrea judecătorească contravenţională poate fi atacată cu recurs de către contravenient, agentul constatator, victimă, procuror, după caz, cît şi de către apărător, iar în caz de imposibilitate, în numele contravenientului arestat, şi de către soţ/soţie. Or, în coraborare cu prevederile art.441 alin.1), pct.6) Cod de procedură penală, „hotărîrile judecătoreşti pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanţa de fond în cazurile în care hotărîrea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluţia”.

-În sensul dat, recurentul relevă că, hotărârea contestată este bazată pe o apreciere superfecială, unilaterală şi neobectivă asupra circumstanţelor cauzei, fără a se da o apreciere a tuturor probelor, şi asupra existenţei circumstanţelor atenuante şi/sau agravante.
-Potrivit art.458 alin.(1) Cod contravenţional, examinând cauza contravenţională, instanţa de judecată este obligată să determine: a) caracterul veridic al contravenției imputate; b) existenta cauzelor care înlătură caracterul contravenţional al faptei: c) vinovăţia persoanei în a cărei privinţă a fost pornit procesul contravenţional: d) existenta circumstanţelor atenuante şi sau agravante; e) necesitatea sancţionării şi, după caz, caracterul sancţiunii contravenţionale.
-Conform art.462, alin.(4) Cod contravenţional, partea descriptivă a hotărârii judecătoreşti trebuie să cuprinde: a) circumstanţele constatate în judecarea cauzei; b) probele pe care se întemeiază concluzia şi motivele de respingere a probelor: c) norma contravenţională pe care se întemeiază soluţionarea cauzei.
-În sensul art.462, alin.(5) din Codul contravenţional, atunci când la examinează cauza contravenţională, instanţa de judecată trebuie să pronunţe una din aceste două soluţii: a) încetarea procesului contravenţional; sau b) declararea vinovăţiei persoanei care a comis contravenţia imputată şi, după caz, stabilirea sancţiunii contravenţionale, aplicarea măsurii de siguranţă sau înlăturarea executării sancţiunii.
La caz, se constată că concluzia primei instanţe este în contradicţie cu circumstanţele pricinii, or, în acest context, recurentul relev faptul că, instanţa şi-a întemeiat hotărîrea doar pe apreciere superfecială, unilaterală şi subectivă a circumstanţelor cauzei, demonstrînd parţialitatea, fară a da o apreciere obectivă probelor (înscrisurilor) administrate în cadrul dezbaterilor judiciare.
-Pe cînd, potrivit jurisprudenţei Curţii Europene pentru Drepturile Omului în cauzaa Gorgorov vs Moldovaa, (hotărîrea nr.7045/08 din 16.09.2009), s-a statuat că autorităţile trebuie să depună întodeauna eforturi serioase pentru a afla ce s-a întâmplat şi nu trebuie să se bazeze pe concluzii pripite sau nefondate pentru a înceta investigaţia sau să le pună la baza deciziilor lor şi să se întreprindă toţi paşii rezonabili şi disponibili conform legii pentru a asigura probe cu privire la incident.
-Or, neexecutarea asupra unei cerinţe, se egalizează cu faptul că nu au fost auzite părţile.
-Conform practicii CEDO, în cauza Fomin vs Moldova, Cererea nr.36755/06, Curtea a statuat că: „Rolul unei Decizii motivate este să demonstreze părţilor că ele au fost auzite.
-Mai mult ca atît, o Decizie motivată oferă părţilor posibilitatea de a o contesta precum şi posibilitatea ca Decizia să fie revizuită de către Instanţă de recurs”. Doar prin adoptarea unei decizii motivate, poate avea loc un control public al administraţiei Justiţiei (c.f.Hirvisaari vs Finlanda, nr.49684/99, parag.30, 27.09.2001).
-Or, în acest sens, motivarea hotărîrilor este o garanţie pentru părţi că, cererile lor au fost analizate şi cu atenţie s-a oferă posibilitatea exercitării controlului judiciar. Analiza pe care instanţa o face în legătură cu motivele de fapt şi de drept care i-au format convingerea, în sensul unei anumite soluţii trebuie să fie clară şi simplă, precisă, concisă şi fermă, într-un cuvînt să aibă putere de convingere. La fel de exactă trebuie să fie şi motivarea şi în ceea ce priveşte cererile pe care le-a respins. Nemotivarea hotărîrii sau o motivare necorespunzătoare vor atrage casarea ei.
-În această ordine de idei, totodată, în coroborare cu cele expuse, şi având în vedere jurisprudenţa în materea Curţii Europene a Drepturilor Omului, în speţa dată e de menţionat hotărârea CEDO nr.50178/99 din 20.072004 în cauza Nikitin v.Rusia în care s-a constatat că anularea hotărârii neîntemeiate nu va constitui o încălcare a art.4 paragraful 2 din protocolul nr.7 al Convenţiei pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, ci din contra, va aduce la un procedeu legal de restabilire a echităţii.

-Solicitând admiterea recursului, casarea integrală a horărârii instanței de fond, cu adoptarea unei noi hotărâri prin care să dispună rejudecarea cauzei în alt complet de judecată.

Potrivit prevederilor art.471 alin.(1) Cod contravențional, recursul se judecă de un complet din 3 judecători, fără prezenţa părţilor. Alin. (2), Instanţa de recurs fixează data examinării recursului şi dispune să se comunice părţilor la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului de depunere a referinţei.

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, dar referință nu a parvenit.

Verificând argumentele invocate în recurs în raport cu materialele cauzei şi cu prevederile legii în vigoare, Colegiul penal consideră că recursul declarat urmează a fi admis, cu casarea hotărârii atacate, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanţa de fond reeşind din următoarele considerente.

Soluţia instanţei de recurs se bazează pe prevederile art.473 al.1 p.2 lit.c Cod Contravenţional al RM, potrivit căruia se reglementează, că după examinarea recursului, instanţa de recurs adoptă una dintre următoarele decizii: 2) admite recursul, casînd hotărîrea atacată, parţial sau integral, şi adoptă una dintre următoarele soluţii: c) dispune rejudecarea cauzei în primă instanţă dacă este necesară administrarea de probe suplimentare, dacă a constatat încălcări ale normelor de procedură privind formarea completului instanţei de judecată, privind citarea obligatorie a părţilor, privind respectarea dreptului la apărare şi a dreptului la interpret, precum şi dacă a constatat încălcări ale prevederilor art.33-35 din Codul de procedură penală aplicate corespunzător.

Potrivit art.394 al.4 CC RM se reglementează, că judecarea cauzei în şedinţă judiciară va fi argumentată şi efectuată cu respectarea tuturor regulilor de procedură judiciară.

Colegiul penal constată în urma evaluării probelor, că instanţa de fond la examinarea cauzei contravenţionale în privinţa lui Andronic Cornel în baza art.179 Cod Contravențional al RM nu a respectat normele procesuale şi nu a ţinut cont de problemele ce urmează a fi rezolvate la adoptarea hotărârii contravenţionale, iar hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluţia, fiind adoptată prematur și contradictoriu.

Soluţia Colegiului penal rezultă din examinarea superficială şi neobiectivă de către instanţa de fond a materialelor cauzei contravenţionale, fără a se ţine cont de dispoziţiile art.458 CC RM ce se referă la verificarea tuturor circumstanţelor de fapt a cauzei şi stabilirea aspectelor de drept, care prevăd obligaţia instanţei de a determina problemele ce urmează a fi soluţionate la adoptarea hotărârii contravenţionale, care nu au fost realizate.

Astfel, instanţa de fond a constatat din analiza procesului-verbal cu privire la contravenţie depus la dosarul cauzei că acesta nu corespunde întru-totul cerinţelor legale imperative descrise în art. 443 din Codul contravenţional.

Aşadar, conform art.443, alin.(1) Cod contravenţional, procesul-verbal cu privire la contravenţie va cuprinde: a) data (ziua, luna, anul), ora şi locul încheierii; b) calitatea, numele şi prenumele agentului constatator, denumirea autorităţii pe care o reprezintă; c) numele, prenumele, domiciliul, ocupaţia persoanei în a cărei privinţă a fost pornit procesul contravenţional, datele din buletinul lui de identitate sau, după caz, din alt act care stabileşte identitatea persoanei, iar în cazul persoanei juridice, denumirea, sediul, codul ei fiscal, datele persoanei fizice care o reprezintă; d) fapta contravenţională, locul şi timpul săvârşirii ei, circumstanţele cauzei care au importanţă pentru stabilirea faptelor şi consecinţelor lor juridice, evaluarea eventualelor pagube cauzate de contravenţie; e) încadrarea juridică a faptei, norma

materială contravenţională şi indiciile calificative ale elementelor constitutive ale contravenţiei; f) aducerea la cunoştinţa persoanei în a cărei privinţă a fost pornit procesul contravenţional şi a victimei a drepturilor şi obligaţiilor lor prevăzute la art. 384 şi 387; g) obiecţiile şi probele pe care persoana în a cărei privinţă a fost pornit procesul contravenţional le aduce în apărarea sa, precum şi obiecţiile şi probele victimei; h) informaţii despre instituţia bancară şi despre modul de plată a amenzii.

Conform art.443, alin.(5) Cod contravenţional, procesul-verbal se semnează pe fiecare pagină de agentul constatator, de persoană în a cărei privinţă a fost pornit procesul contravenţional şi de victimă cînd există.

Alineatul 6 al aceluiaşi articol prevede că faptul absenţei persoanei citate în mod legal pentru încheierea procesului-verbal cu privire la contravenţie ori al refuzului acesteia de a semna procesul-verbal se consemnează în procesul-verbal şi se certifică prin semnătura a cel puţin un martor, indicându-se şi datele de identificare ale acestuia (numele, prenumele, adresa de domiciliu şi numărul de telefon).

În baza art.455 Cod contravenţional, neconsemnarea în procesul-verbal cu privire la contravenţie a menţiunilor privind numele, prenumele şi funcţia agentului constatator, numele, prenumele, data (ziua, luna, anul) întocmirii procesului-verbal, seria şi numărul actului de identitate şi numărul de identificare personal (IDNP) sau datele de identificare din buletinul de identitate provizoriu ale făptuitorului care renunţă la numărul de identificare personal şi la evidenţa automatizată în Registrul de stat al populaţiei, iar în cazul persoanei juridice - lipsa denumirii şi a sediului acesteia, a circumstanţelor comiterii şi încadrării juridice a faptei contravenţionale săvîrşite şi a datei comiterii acesteia, a semnăturii agentului constatator sau a martorului asistent, în cazul refuzului contravenientului de a semna dacă procesul-verbal a fost întocmit în prezenţa unui martor, atrage nulitatea absolută a procesului-verbal. Celelalte încălcări ale art.443 sau ale altor norme imperative din prezentul cod pot să ducă la nulitatea procesului-verbal cu privire la contravenţie doar în cazul în care acestea afectează în mod esenţial fondul cauzei.

În speţă, agentul constatator nu a indicat circumstanţele cauzei care au importanţă majoră în corecta soluţionare a cauzei, şi anume: a) denumirea autorităţii din care face parte agentul constatator, b) seria şi numărul actului de identitate ale persoanei în a cărei privinţă a fost pornit procesul contravenţional, c) locul comiterii contravenţiei, d) timpul exact al comiterii contravenţiei (care constituie punctul de pornire în calcularea termenului de prescripţie de tragere la răspundere contravenţională), d) nu a fost individualizată construcţia pretins de a fi construită neautorizat (dimensiuni, poziţionare, reperare etc.), e) nu a fost efectuată evaluarea eventualelor pagube cauzate de contravenţie, această circumstanţă comportând o relevanţă deosebită pe fundalul faptului că victima Buga Alexandr ar putea fi prejudiciat în mod direct prin construcţia edificată, f) nu au fost reţinute indiciile calificative ale elementelor constitutive ale contravenţiei, g) nu a fost stabilită proprietatea terenului/ terenurilor pe a cărui/ căror teritoriu a fost efectuată pretinsa construcţie neautorizată.

În mod adiţionat, agentul constatator nu a semnat (împreună cu martorii asistenţi) fiecare pagină a procesului-verbal cu privire la contravenţie şi nu a indicat completamente datele de contact ale martorilor asistenţi (în special, nu s-a indicat numerele de telefoane ale acestora).

Încălcările de la norma procesuală statuată la art.443 Cod contravenţională, reflectate supra, denotă o viciere gravă a conţinutului actului procesual întocmit.

Aşadar, în accepţiunea instanţei de judecată, neglijarea prevederilor art.443, alin.(1), lit.b), c), d), e) alin.(5), alin.(6) Cod contravenţional la întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenţie, în circumstanţele expuse mai sus, afectează în mod esenţial fondul cauzei.

În consecinţă, instanța a considerat că procesul-verbal cu privire la contravenţii din 01.04.2024, întocmit în privinţa lui Andronic Cornel, urmează a fi declarat nul.

În acelaşi context, instanţa de fond a considerat inoportună expunerea pe marginea argumentelor avocatului Caduc Marina în privinţa expirării termenului de prescripţie de tragere la răspundere contravenţională, dar şi pe marginea vinovăţiei/ nevinovăţiei persoanei în a cărei privinţă a fost pornit proces contravenţional.

Colegiul penal constată însă, că instanţa de fond nu a indicat fapta constatată potrivit procesului-verbal cu privire la contravenție întocmit în privința lui Andronic Cornel, referitor la încălcarea comisă de contravenient, în raport cu încadrarea juridică a acțiunilor persoanei atrase la răspundere contravenționale în baza art.179 Cod Contravențional al RM sub formă de efectuarea executării construcțiilor de orice categorie, fără autorizație de construcție eliberată în modul stabilit, ce cad sub incidența legislației privind calitatea în construcții, după cum au fost încadrate acțiunile potrivit procesului-verbal cu privire la contravenție, fără a indica fapta contravențională, din ce rezultă că nu este clar ce anume caz a examinat instanța de fond.

Colegiul penal ține să menționeze că motivarea instanței de fond este una superficială, cu indicarea doar a prevederilor legii contravenționale și a constătării precum că agentul constatator nu a indicat circumstanţele cauzei care au importanţă majoră în corecta soluţionare a cauzei, inclusiv că agentul constatator nu a semnat (împreună cu martorii asistenţi) fiecare pagină a procesului-verbal cu privire la contravenţie, chestiune care de altfel nu este obligatori, şi nu a indicat completamente datele de contact ale martorilor asistenţi (în special, nu s-a indicat numerele de telefoane ale acestora).

În sensul dat însă, Colegiul penal consideră prematură și nemotivată concluzia instanței de fond că consideră necesar pe temeiurile date de a declara nul procesul-verbal cu privire la contravenţie din 01.04.2024 întocmit în privinţa lui Andronic Cornel în comiterea contravenţiei prevăzute de art.179 Cod contravenţional, din motivul de neglijare a prevederilor art.443, alin.(1), lit.b), c), d), e) alin.(5), alin.(6) Cod contravenţional la întocmirea procesului-verbal cu privire la contravenţie.

În cauza Fomin vs Moldova, cererea nr.36755/06, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că „rolul unei decizii motivate trebuie să demonstreze părților că ele au fost auzite, mai mult ca atît, o decizie motivată oferă părților posibilitatea de a contesta, precum și posibilitatea ca decizia să fie revizuită de către o instanță de recurs. Doar prin adoptarea unei decizii motivate poate avea loc un control public al administrației Justiției (c.f.Hirvisaari vs Finland, nr.49684/09, § 30, 27.09.2001)”.

În circumstanţele date instanţa de recurs constată temeiul prevăzut de art.466 lit.d CC RM şi ajunge la concluzia că erorile admise de instanţa de fond la judecarea cauzei contravenţionale în privinţa lui Andronic Cornel în comiterea contravenţiei prevăzute de art.179 Cod contravenţional nu pot fi corectate, fiind necesară cercetarea probelor, chestiune care nu poate fi efectuată la examinarea cauzei în ordine de recurs, împrejurare ce impune casarea hotărârii atacate, cu trimiterea cauzei la rejudecare în instanţa de fond.

La rejudecarea cauzei urmează să se ţină cont de cele relatate mai sus, să fie examinată cauza în corespundere cu prevederile legii contravenţionale privind judecarea cauzei contravenţionale în instanţă, să fie rezolvate problemele necesare pentru adoptarea hotărârii, cu emiterea unei hotărâri legale şi întemeiate.

În temeiul art.473 al.1 p.2 lit.c Cod Contravențional al RM, Colegiul penal al Curții de Apel Bălți

D E C I D E:

Admite recursul declarat de către avocatul Stegărescu Ion în interesele lui Fulga Mihail – reprezentantul lui Buga Alexandr împotriva hotărârii Judecătoriei Edineț sediul Briceni din 15.07.2024 în cauza contravenţională în privința lui Andronic Cornel în baza art.179 Cod Contravențional al RM, hotărâre care se casează, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de fond, în alt complet de judecată.

Prezenta decizie este irevocabilă.

Preşedintele şedinţei, judecător Rotaru Ala

Judecător Burdeniuc Ruslana

Judecător Pușca Dumitru